

Lubasz_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	Czarnkowsko-Trzcianecki	
Gmina	Lubasz	LU
Miejscowość	Lubasz	LU_LU

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	23.11.2012	Miejsce wykonania	Lubasz
Czas trwania	00:52:55	Forma i wielkość	Plik audio
Przeprowadzający	Brak informacji	Komentarz	Wywiad zawiera informacje na temat zespołu Borówczanki z Lubasza.

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
LU_LU_003	K	Ok. 65 lat	Przewodnicząca Klubu Seniora „Słoneczko”, emerytowana nauczycielka.	Lokalna animatorka kultury
LU_LU_004	K	72 lat	Kierowniczka zespołu Borówczanki, emerytowana nauczycielka	Wcześniej członkini zespołu Lubaszanki, lokalna animatorka kultury
Pani X	K	Brak informacji	Członkini zespołu Borówczanki	

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Brak informacji.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Brak informacji.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	<p>LU_LU_004: „Oj, z Lubaszem jest mnóstwo i z Dębę oni tam mają takie.”</p> <p>LU_LU_003: „Tutaj nawet Janko z Czarnkowa miał swoją siedzibę i potem się przeniósł, z resztą był pisarzem królewskim. W tej chwili wyszła taka nowa książka, historia Lubasza, ktoś nawet pracę magisterską pisał na podstawie tego i Furier ostatnio pisał. (...) Mi moja babcia taką historię opowiadała, że jak się przyjrzy w pogodny dzień na jeziorze to widać taką wstęgę ciemną, jest taka wstęga przez całe jezioro i prawdopodobnie to Matka Boska chodziła po tej wodzie.”</p>

Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	<p>ANDRZEJKI</p> <p>LU_LU_003: „Andrzejki jak paniom mówiłam, to też jedna z tradycji Wielkopolskich. Jest to lanie wosku.”</p> <p>KATARZYNKI</p> <p>LU_LU_004: „Na Katarzynki nie.”</p>
2	św. Marcina/11 listopada	Brak informacji.
3	Adwent	LU_LU_003: „To, co teraz, jutro będą wieńce robione. W tym roku pierwszy raz coś takiego zorganizowałam, ale mam nadzieję, że to wejdzie do tradycji.”
4	św. Mikołaja (Mikołajki)	Brak informacji.
5	Wigilia	Brak informacji.
6	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Brak informacji.
7	Sylwester/Nowy Rok	Brak informacji.
8	Trzech Króli	Brak informacji
9	Kolędnicy	<p>LU_LU_004: „Chodzą grupami. Tutaj to po prostu dobierają się grupami żeby kasę zebrać większą. Nic nie przedstawiają, żadnej scenki, kolędy zaśpiewają i czekają.”</p> <p>LU_LU_003: „W Stajkowie chodzą.”</p>
10	MB Gromniczej	Brak informacji.
11	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	LU_LU_003: „Jest podkoziołek, jako taka tradycyjna tradycja. (...) W tym roku na karnawał chce przyjechać grupa 60 + i zatańczyć. (...) No, jest tłusty czwartek, organizuje się tam takie różne, zawsze jest część artystyczna, są zaproszenia.”
12	Topienie Marzanny	LU_LU_004: „Witanie wiosny, ale to dzieci idą nad jezioro.”
13	Środa Popielcowa	LU_LU_004: „A to w szkole był zwyczaj, że worki z popiołem, trzeba było uważać, żeby nie chodzić z tym. A teraz tego zwyczaju nie ma już, zanim odeszłam na emeryturę już nie było.”
14	Śródpoście	Brak informacji.

15	Niedziela Palmowa	Brak informacji.
16	Triduum Paschalne	Brak informacji
17	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	<p>LU_LU_003: „Gniazda dla zajączków.”</p> <p>LU_LU_004: „Ja w takiej szkole pracowałam, to było na biurku takie gniazdo zrobione i tam było tyle jaj w koszyku, że musiałam iść do sklepu i sprzedać, ale to już było dawno”</p> <p>LU_LU_003: „Jak ja pracowałam w Dębie to też tam był taki zwyczaj. Na Wielkanoc było wielkie gniazdo na biurku zrobione i była tam babka gotowana, pełno kolorowych jajek. Dla mnie to było takie zaskoczenie. (...) W Stajkowie, to taka wieś, że chodzi Niedźwiedź, Murzyn jakiś. Przebierają się, że uciekają wszyscy.”</p>
18	Poniedziałek Wielkanocny	Brak informacji
19	Zielone Świątki	Brak informacji
20	Boże Ciało	Brak informacji
21	św. Jana	<p>LU_LU_003: „Jeszcze obrzęd puszczania wianków z nocy świętojańskiej.”</p> <p>LU_LU_004: „My tak dzielimy się, raz mają Lubaszanki, raz my, w tym roku one miały.”</p>
22	MB Zielnej	Brak informacji
23	MB Siewnej	Brak informacji
24	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Brak informacji
25	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	[towarzystwo seniorów organizuje imprezy z okazji walentynek, na Dzień Kobiet, babci i dziadka]
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1	Narodziny i chrzest	Brak informacji
2	Ślub i wesele	LU_LU_004: „Zespół Lubaszanki mógłby Wam powiedzieć, bo u nich po prostu przyśpiewki specjalne weselne były.”

		<p>POLTER</p> <p>LU_LU_003: „O, tak ,tylko tydzień wcześniej przed weselem, kiedyś był dzień ale młodzi nie mogli się pozbierać.”</p>
3	Śmierć i pogrzeb	<p>LU_LU_003: „Raczej nie, teraz odbywa się tradycyjnie różaniec. Teraz to już wszystko do domu pogrzebowego idzie, z tym, że kiedyś to w domach bardziej. (...) W Miłkowie i w Prusinowie to było tak, cała wieś odprowadzała zmarłego, w tej chwili już nie, cała wieś odprowadzała do figury i tam się modlili i szli dalej.”</p>
4	Inne zjawiska	Brak informacji
<p>Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa,</p>		<p>ZESPÓŁ ŚPIEWACZY BORÓWCZANKI (nagranie LU_LU_BORÓWCZANKI)</p> <p>ROK POWSTANIA: 2010 rok</p> <p>KIEROWNIK: LU_LU_003 (emerytowana nauczycielka klas 1-3). Zespół działa przy Towarzystwie Seniorów „Słoneczko”.</p> <p>NAZWA ZESPOŁU</p> <p>LU_LU_003: „Jedna z uczestniczek ma pole borówek, a że jesteśmy na skraju Puszczy Noteckiej i łącznie z tą jej plantacja borówek i tymi borówkami, które są w lesie powstała taka nazwa BORÓWCZANKI. (...) Trzon tego zespołu Lubaszanki, no ten zespół po prostu się rozpadł, no wiecie panie różnie to bywa, i nieraz jest to korzystne, żeby powstało z czegoś podwójne.”</p> <p>SKŁAD ZESPOŁU</p> <p>LU_LU_003: „Te panie które śpiewają są tylko z Lubasza i z gminy Lubasz. Mieliliśmy mężczyznę nawet chwilowo, ale po prostu przestał uczestniczyć w tym. Mamy 8 osób i 5 dziewczynek. Mamy małe dziewczynki, żeby było na zasadzie łączenia pokoleń, w każdym jakimś występie naszym biorą udział dziewczynki z przedszkola, ze szkoły podstawowej, z liceum czy z gimnazjum na zasadzie integracji pokoleń.”</p> <p>REPERTUAR</p> <p>LU_LU_003: „Śpiewamy tam repertuar biesiadny, okolicznościowy i religijny. Część z tych pieśni pisze koleżanka do podkładu muzycznego na różne okazje – np. na Dzień Leśnika.”</p> <p>[kierowniczka zespołu pisze wiele tekstów dla zespołu]</p> <p>STROJE</p> <p>LU_LU_003: „Pierwszy zrobiony własnym sposobem - Niebiesko – białe. Pierwsze stroje nam zasponsorowała na materiał gmina, a resztę wszystko w swoim zakresie. Drugi Rada Sołecka, a potem to się dobiera takie, że można je potem</p>

łączyć i cztery czy pięć razy możemy się przebrać.”

(Pani X): „Ludowe mamy ładne z borówkami, bo my Borówczanki. Granatowe spódnice, niebieskie bluzki, kamizelka granatowa, kryza, fartuchy białe, ale naszywamy tam borówki, oryginalnie wyhaftowane przez taką panią, która się tym trudni”

[stroje wymyślane są przez śpiewaczki; stroje dziewczynek: granatowe spódniczki w białe grochy, białe fartuszki, niebieskie bluzki, białe kryzy.

INSTRUMENTY

LU_LU_003: „Pan przygrywa [na akordeonie], jeszcze mamy takiego perkusistę, który też, ale gościnnie taki jest. Też z organami czasami, ale najczęściej akordeon.”

WYSTĘPY

LU_LU_003: „Festyny, festiwale, biesiady. „Trudno to wszystko wymienić. No w Lubaszu mamy i Dni Lubasza, w ogóle okolice gminy i w Międzyrzeczu byliśmy. W przyszłym tygodniu mamy biesiadę Andrzejkową. (...) Jeden raz byliśmy w objeździe na takie zaproszenie pół prywatne.”

[zespół występuje najczęściej w Wielkopolsce]

LU_LU_003: „72 osoby na terenie gminy [w Stowarzyszeniu].”

LU_LU_003 / LU_LU_004: „Tutaj występowaliśmy w Szamotułach, tutaj też, a tu w Niemczech, tak też byliśmy. A tutaj jest „Dar serca”, inauguracja była właśnie na tej sali. Tutaj inauguracja roku, tutaj dzień babci i dziadka, a tu z Eleni w Szamotułach na przeglądzie. Tu byliśmy w Międzyrzeczu na takich warsztatach też, tu byliśmy w Budzynie, także, że to są wszystko zaprzyjaźnione zespoły, my to chcemy wydać i będziemy to mieli na ten pierwszy przegląd. A to było na przeglądzie w Szamotułach pod patronatem Eleni, a to na przeglądzie w kościele. A tutaj jest roczne podsumowanie działalności Koła Seniorów, bo przy Kole istnieje właściwie zespół. Tutaj jeszcze współpracujemy z tym Caritasem szkolnym, z gimnazjum. Tutaj były serduszka dla dzieci z rodzin potrzebujących, że tak się wyrażę. A tu spotkanie jak powstał zespół, pierwsze spotkanie w ogrodzie u Pani Katarzyny (...). Pomoc dla powodzian, tu nawiązaliśmy kontakt przez radio. Z Amazonek to pierwsze zdjęcie. A to w Dębem, na święcie dęba, a to na święcie kapusty, takie śmieszne święta mają.”

LU_LU_004: „Dziewczynki są już inne, młodsze nowe i od nowa trzeba uczyć tańczyć, śpiewać. Miałyśmy nawet profesora ale już nie śpiewa, z technikum w Goraju. Mamy mnóstwo płyt z występów, na żywo.”

Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		Brak informacji.
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		[Informatorka LU_LU_003 zajmuje się szydełkowaniem, robi to dla siebie i rodziny]
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	Brak informacji.
2	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3	Święte figury, obrazy, rzeźby	<p>Figura Jezusa ul. Wiejska w Lubaszu:</p> <p>LU_LU_003: „Ona została tak wybudowana po II Wojnie Światowej, bo tam właściwie jest serce Jezusa, tam wcześniej była taka mała figurka trochę dalej ale po wojnie na upamiętnienie taki duży obelisk zrobili i tam po co roku na zakończenie oktawy tzn. na oktawę idzie procesja, a na zakończenie w piątek się wszyscy zbierają i jest taka msza dziękczynna do serce Jezusa. (...) To jest historia kościoła, 250 lat. Ten obraz ukazał się leśniczemu. Najpierw był taki kościółek malutki przy wiejskiej, tam po prostu gdzie takie gospodarstwo po pegeerowskie było, tylko, że on się spalił i został odbudowany i teraz ma 250 lat. Raz w tym okresie od powstania był odnawiany tylko.”</p> <p><u>Obraz:</u></p> <p>LU_LU_003: „Malarz Taranczewski w 1937 roku. Na samym początku to Matka Boska miała korale, dwa sznury tylko. A potem całą koszulkę srebrną z tymi wotami okradli. Teraz mamy taki obraz jaki został pod spodem, ale został ukoronowany tymi koronami papieskimi w Warszawie 7 autokarów pojechało, jak Ojciec Święty był 1999 roku w Warszawie. Bo to jest cudowny obraz.”</p>
4	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji

5	Lokalne tradycje pielgrzymowania	<p>LU_LU_003: „Kiedyś była do Biezdrowa, i to jest pod wezwaniem podniesionego krzyża tj. 16 września i zawsze szła z Lubasza piesza pielgrzymka tam, w mojej młodości. Natomiast stamtąd przychodzą tutaj. Tu bardzo dużo ludzi pielgrzymowało. Tutaj jest odpust w Lubaszcu i wtedy gościmy pielgrzymów. Zamawiane są placki i jest kawa, herbata cały dzień dostępna. I zawsze jak byłam mała, to w tym domu, co mieszkaliśmy, były 3 rodziny, moja mama i tamta sąsiadka piekły ileś blach placka drożdżowego. Ojciec z sąsiadem rozstawiał stoły, bo było duże podwórze i ludzie, którzy pielgrzymowali przychodzili się umyć, załatwić, takie swoje potrzeby załatwiali i się stołowali tam u nas akurat. To było tradycyjne takie, bo nawet dzieciaki czekali, aż pielgrzymi przyjdą. Jeszcze było takie wicie girland. Przy bramie kościoła była taka girlanda, to było tam. Potem była druga, to stawiliśmy taką bramkę, to też po środku i przy wejściu na Kościelną, nie. To my wiliśmy, ale z dębowych liści, nie. Panowie te dębowe liście zbierali, bo to musisz obrywać i takie pęczki przygotowywać. Ale teraz tego już nie ma.”</p> <p>LU_LU_004: „Teraz do Biezdrowa zapowiadana jest pielgrzymka z kościoła co roku. Moje wnuki to ministranty są i ksiądz rowerami z nimi jeździ. A w tej chwili w tym roku to już indywidualnie ludzie jeżdżą samochodem, teraz to już jest wygoda, nie.”</p>
6	Lokalne odpusty	<p>[odpust w Lubaszcu w Matki Boskiej Siewnej i przybywa na niego dużo pielgrzymów]</p> <p>LU_LU_003: „Na odpust pielgrzymi przybywają, namioty wystawiamy i dostaną placka i herbatę.”</p>
V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie		
1	Dożynki	<p>LU_LU_003: „Braliśmy udział w powiatowych dożynkach w Hucie. (...) Dożynki, bo w tym roku kończył się odpust i zaczynały dożynki i procesja z obrazem była ale do kościoła z palcu, a dalej od kościoła orkiestra prowadzi nad jezioro na tą część towarzyską. To teraz jest tak, że to jest połączone w jeden dzień, jest msza i jest podanie wieńcy. W tym roku wieńiec robiłyśmy my, Borówczanki.”</p> <p>LU_LU_004: „My robiłyśmy pierwszy raz w życiu ale nawet nieźle, dostałyśmy pieniążki za to. Wieczorem siedziałyśmy, jeden niecały dzień. Najgorsze było jak to zacząć robić, w tej chwili już mamy sztukę opanowaną, bo tu coś druty nie</p>

		<p>pasowały, o ile my miałyśmy tego zboża i jeszcze mówili, że za mało. No wszystko wyszło fajno tylko nie powiedziano nam, że ozdoby, kwiaty mają być naturalne, a my miałyśmy i inni też mieli sztuczne. Dopiero powiedzieli nam po konkursie, że nie można. W sumie 480 zł mamy na konczie, to był wieniec dla wioski, dla Lubasza. Potem te wieńce stoją na dworze, tam nie wiem, chyba już ptaki odziobały. Kiedyś to w kościele dosyć długo były ale teraz nie ma, bo robaki miały pożywkę.”</p>
2	Dni gminy/wsi	<p>LU_LU_003: „Dni Lubasza.”</p> <p>LU_LU_004: „I trwają 3 czy 4 dni.”</p>
3	Lokalne festyny	<p>LU_LU_003: „Oprócz dożynek to jest festyn rodzinny i w tym roku to żeśmy współdziałali i to parafia i GOK, nie.”</p>
4	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	<p>LU_LU_004: „Przeгляд ludowych zespołów śpiewaczych. Te przeglądy są co roku, ale tu akurat ten przegląd w kościele był tylko raz i jako zespołów naszych. A normalnie to jest co roku i to jest przegląd zespołów z całego dekanatu.”</p> <p>[odbywają się również: święto ludowe na koniec maja, wystawa ozdób świątecznych, przegląd kolęd i pastorałek]</p>